

Голас Рацзімы

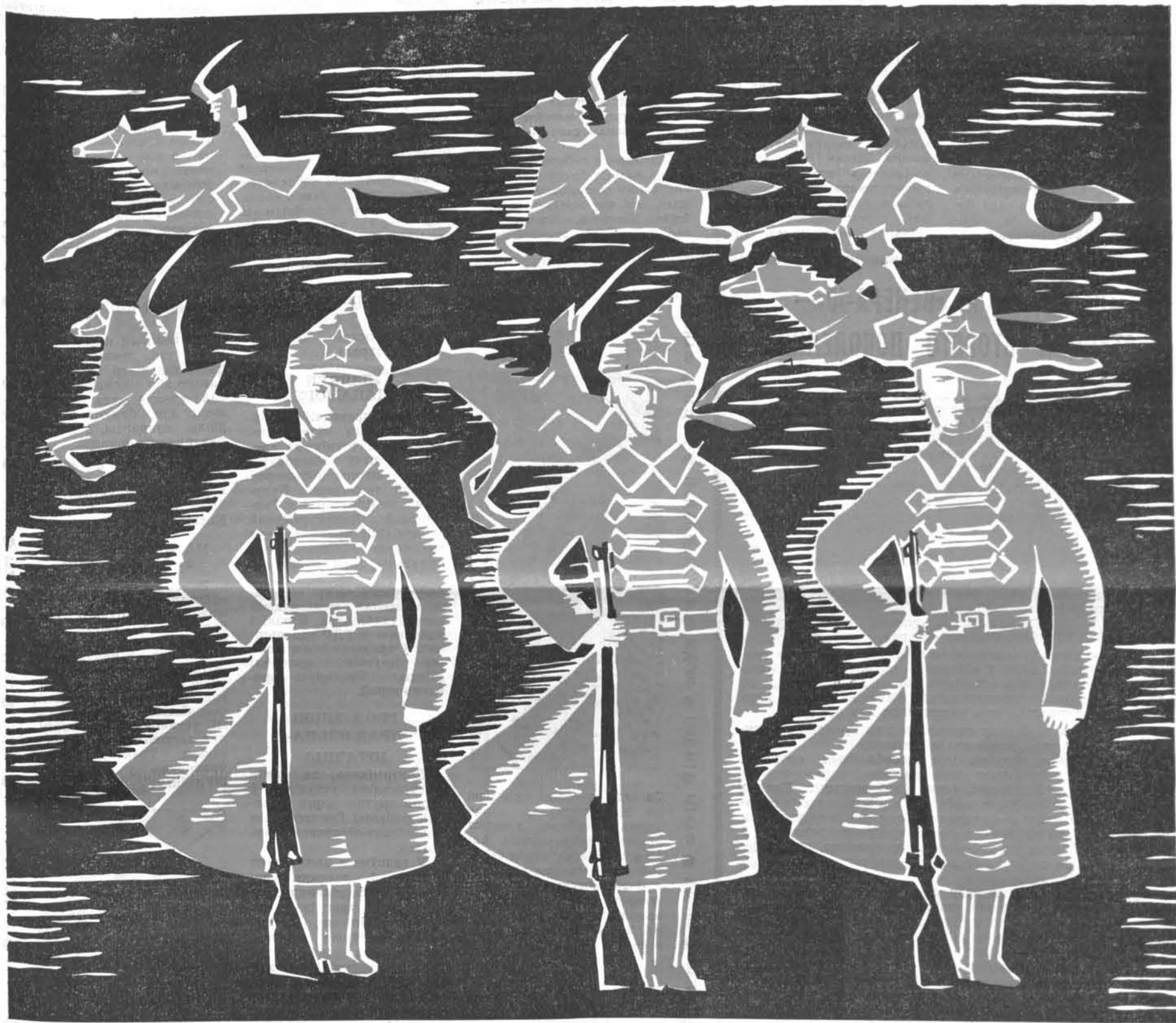
№ 45 (1409)

ЛІСТАПАД 1975 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 20-ТЫ

ЦАНА 2 КАП.

«САЛДАТЫ РЭВАЛЮЦЫІ» — так назваў сваю гравіюрыямікласнік Юра ЖЫВІЦА. Юны мастак жыве ў Парычах, займаецца ў гуртку выяўленчага мастацтва мясцовага дома піянераў. Агляд дзіцячых работ, прысвечаных Кастрычніку, змешчаны на 8-й стар.

У 58-ы РАЗ святкуе планета Зямля дзень нараджэння Рэвалюцыі, якая паклала пачатак новай эпохі, эпохі разняволення свету і пераможнага шэсця ідэй сацыялізму. Так, наша самае галоўнае свята — юбілей Кастрычніка — адзначае ўсё прагрэсіўнае чалавецтва, бо сімвалічны залп «Аўроры» восенню 1917 года радасным набатам адгукнуўся на ўсіх кантынентах, абудзіўшы ў працоўнага людзю прагу да свабоды. Прыклад маладой Савецкай рэспублікі паказаў рабочым і сялянам капіталістычных дзяржаў, што перамога прыгнечаных над прыгнечальнікамі ажыццявімая. Ён, як факел, ас-

СЦЯГ ЭПОХІ

РЭПАРТАЖ АБ УРАЧЫСТЫМ СВЯТКАВАННІ
58-Й ГАДАВІНЫ ВЯЛІКАЙ КАСТРЫЧНІЦКАЙ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ РЭВАЛЮЦЫІ

вятліў дарогу тым, хто пакутаваў пад ярмом капіталу.

Цяпер па шляху, пракладзеным партыяй Леніна, крочаць многія народы. Сацыялізм ператварыўся ў сусветную сістэму, якая магутна ўплывае на ход міжнародных падзей, а марксісцка-ленінская ідэалогія заваёўвае сэрцы і розум людзей розных краін.

Вялікая гадавіна Кастрычніка — гэта свята міру. Сацыя-

лізм і мір непадзельныя. Уся гісторыя Краіны Саветаў — гэта насычаны важнымі падзеямі летаніс барацьбы за мір, свабоду і бяспеку народаў. Самым першым знешнепалітычным актам Савецкай улады быў Дэкрэт аб міры. А сёлета Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. Брэжнеў паставіў свой подпіс пад заключнымі актам Нарады па бяспецы і супрацоўніцтву ў Еўропе. Паспяховае за-

вяршэнне Нарады і далейшыя крокі па практычнаму ажыццяўленню яе рашэнняў — трыумф ідэй, выкладзеных у Праграме міру — палітычным маніфесце сучаснасці.

Захаванне міру застаецца і надалей галоўным клопатам КПСС і Савецкага ўрада. Гэта яшчэ раз было падкрэслена напярэдадні свята на ўрачыстым пасяджэнні, прысвечаным 58-й гадавіне Вялікай Кастрычніц-

кай сацыялістычнай рэвалюцыі, што адбылося ў Крамлёўскім Палацы з'ездаў. Тут сабраліся высокія замежныя госці, якія прыехалі ў СССР, каб ад імя сваіх народаў засведчыць павагу Радзіме сацыялістычнай рэвалюцыі, перадаць святочныя прывітанні савецкім людзям. У прэзідыуме сходу разам з кіраўнікамі Кампартыі і Савецкага ўрада, ветэранамі рэвалюцыі, героямі вайны і працы знаходзіліся Першы сакратар ЦК Партыі працоўных В'етнама Ле Зуан, Генеральны сакратар Камуністычнай партыі Аргенціны Х. Арнеда Альварэс, Першы сакратар ЦК Камуністычнай партыі Уругвая Радней Арысмендзі, Старшыня Кампартыі Іспаніі Даларэс Іба-

[Заканчэнне на 4-й стар.]

1,6 раза. На калгаснікаў рас- паўсюджаны парадак налічэн- ня пенсій, устаноўлены для ра- бочых і служачых. Гэтым за- бяспечана назаўважанне ім пен- сій больш высокіх, чым раней.

Са снежня 1973 года былі павышаны пенсіі сем'ям ваен- наслужачых, якія страцілі кар- міцеля, а з 15 снежня 1974 го- да — інвалідам і сем'ям рабо- чых і служачых. Гэта было яшчэ адно праяўленне клопату аб сем'ях тых, хто страціў здар- оўе на вайне ці на вытворча- сці.

У выніку ўсіх гэтых мерапры- емстваў у Беларусі звыш 1 мільёна 200 тысяч чалавек ста- лі атрымліваць павышаныя пен- сіі. Дадаткова на гэтыя мэты выдзялялася звыш 130 мільё- наў рублёў на год. Чытачам наогул цікава будзе ведаць, што ўсяго ў Беларусі пенсіі атрымліваюць 1 мільён 750 ты- сяч чалавек, і толькі сёлета па лініі Міністэрства сацыяльнага забеспячэння ім будзе выпла- чана 750 мільёнаў рублёў.

З вялікім адабрэнемм была сустрэта аб'яўленая летась пра- грама паляпшэння матэрыяль- нага дабрабыту малазабяс- печаных сем'яў. Цяпер кожная сем'я, дзе на чалавека прыпа- дае на месяц менш за 50 руб- лёў даходаў, будзе атрымлі- ваць ад дзяржавы грашовую

дапамогу на кожнае дзіця. Ужо зараз такія дапамогі ат- рымліваюць у рэспубліцы 160 тысяч сем'яў. Ім выплачана за год 40 мільёнаў рублёў. Гэтыя грошы дапамогуць бацькам стварыць лепшыя ўмовы для выхавання сваіх дзяцей.

Клопаты аб старых людзях, інвалідах і малазабяспечаных сем'ях не абмяжоўваюцца вы- платамі пенсій. Савецкая дзяр- жава прадугледзела для іх шэраг іншых льгот і прывілей. Асігнаванні для гэтага за міну- лае пяцігоддзе таксама пры- кметна ўзраслі. Узяць хоць бы абслугоўванне інвалідаў і са- старэлых у спецыяльных дамах- інтэрнатах. Такіх устаноў у рэ- спубліцы цяпер 79. Пяць з іх пабудаваны за гады пяцігодкі. На поўным дзяржаўным забес- пачэнні там жывуць 17 тысяч чалавек. Яны атрымліваюць усё неабходнае для жыцця — хар- чаванне, медыцынскі догляд, культурны адпачынак, а калі жадаюць, — карысны занятак. Выдаткі на гэтыя мэты растуць з году ў год.

Асаблівымі клопатамі ў на- шай краіне акружаны інваліды Вялікай Айчыннай вайны, а так- сама сем'і воінаў і партызан, што загінулі ў барацьбе з фа- шысцкімі акупантамі. За гады дзевяці пяцігодкі ў Беларусі больш як 37 тысячам інвалідаў

вайны і сем'ям загінуўшых во- інаў былі палепшаны жыллёва- бытавыя ўмовы. Інвалідам вай- ны выдана 5100 аўтамашын і 3400 мотакалясак. 35 тысяч ін- валідаў вайны прайшлі курс санаторна-курортнага лячэння. Многім інвалідам і сем'ям загі- нуўшых воінаў аказваюць шэф- скую дапамогу прадпрыемст- вы, арганізацыі, школы. Акра- мя таго, гэтыя людзі карыста- юцца шэрагам дадатковых льгот і прывілей. Яны, напрык- лад, бясплатна забяспечваюцца медыкаментамі, ім дазволена бясплатны або льготны праезд на розных відах транспарту, яны менш плацяць за жыллё і камунальныя паслугі, вызвалены ад падаходнага падатку.

А колькі ж усяго грошай вы- даткавана насельніцтву рэспуб- лікі з фондаў сацыяльнага за- беспячэння? За сёлетні год — 790 мільёнаў рублёў! Мне вельмі прыемна назваць гэтую лічбу, бо яна на 300 мільёнаў або на 60,9 працэнта перавы- шае суму выдаткаў на гэтыя мэты ў апошнім годзе папяр- эдняй пяцігодкі. Такім чынам, праграма сацыяльнага забес- пачэння, намечаная пяцігодкай, паспяхова ажыццёўлена. А гэта значыць, што ў выйгрышы аказаўся практычна кожны жыхар рэспублікі — і стары, і са- мы маленькі.

БАРОНЬКІ Ў СВЯТА

Кожны год у дзень Кастрычніцкага свята прыгажэе цэнтральная сядзіба саўгаса «Баронькі» Касцюковіцкага раёна. На дахах дамоў трапецую чырвоныя сцягі, мясцо- выя музыкі з раіцы не даюць адпачынку сваім трубам і баянам. Сюды з'язджаюцца жыхары навакольных месц, каб разам з вяскоўцамі адзначыць свята Рэвалюцыі.

Шмат чаго змянілася ў вёсцы за апошні час. Яшчэ не- калькі гадоў назад не было тут новай вуліцы, якая забу- давана двухпавярховымі жыллымі дамамі. У іх правялі во- даправод і вадзяное ацяпленне, устаноўлі газавыя пліты. У гэтых зручных дамах справілі наваселле паляводы, жы- вёлаводы, механізатары. Пабудавана таксама ўчастковая бальніца, дзе створаны ўсе ўмовы для лячэння хворых. Тут працуюць два ўрачы з вышэйшай адукацыяй, некалькі фельчараў і медыцынскіх сясцёр. Медыцынскія работ- нікі часта робяць прафілактычныя агляды рабочых.

Саўгасныя будаўнікі ўзвялі дом культуры з глядзель- най залай на 300 месц, дзе адбываюцца перадсвяточныя ўрачыстыя вечары. Да паслуг удзельнікаў мастацкай са- мадзейнасці прасторныя пакоі для рэпетыцый. Тут жа размяшчаецца сельская бібліятэка, кніжны фонд якой складае больш як 12 тысяч кніг.

Два гады назад здадзена ў эксплуатацыю баронькаў- ская сярэдняя школа. У ёй выдатныя кабінеты па гісторыі, геаграфіі, машыназнаўству. Есць тут класы, абсталяваныя нават вучэбным тэлебачаннем. У школе працуе сталовая.

Работа на перабудове вёскі працягваецца.

Г. ЗАХАРЭНКА.

РАВЕСНІК ЧАСУ

Кожнаму, хто прыязджае з Мінска ў Маладзечна не электр- рычкай, а па шашы, абавязкова запомніцца прыгожы чатырох- павярховы будынак са шкла і бетону, якім пачынаецца галоўная магістраль горада — праспект імя Леніна. Гэта — інжынерна- адміністрацыйны корпус самага маладога прамысловага прад- прыемства горада — завода сілавых паўправадніковых вентыляў.

Завод — равеснік пяцігодкі. І не толькі сваім узростам. Сучасны ён па абсталяванню, якое складаецца з аўтаматаў і паўаўтаматаў. Сучасны і сваёй прадукцыяй — дакладнымі паў- правадніковымі прыборамі. Маладое прадпрыемства ўжо сёння аказвае вялікі ўплыў на жыццё горада, нават на яго аблічча. Вуліцы Юбілейную і Касманаўтаў упрыгожылі тры пяціпавяр- ховыя жыллыя дамы, у якіх атрымалі добраўпарадкаваныя ква- тэры рабочыя, інжынеры, тэхнікі і служачыя завода. У бліжэйшы час прыме наваселяў інтэрнат на 395 чалавек.

У новым, пятым мікрараёне горада для дзяцей работнікаў завода пабудаваны сад-яслі на 280 месц. У тым жа раёне пачало- ся ўзвядзенне яшчэ аднаго пяціпавярховага жыллага дома завода і сада-ясляў на 140 дзяцей.

Завод сілавых паўправадніковых вентыляў і новы малоч- ны завод — гэта першыя прадпрыемствы будучага ўсход- няга прамысловага раёна горада. Ад цэнтральнай гарадской кацельні да завода сілавых паўправадніковых вентыляў уздоўж праспекта імя Леніна на некалькі кіламетраў працягнулася цеплатраса. Да яе падключаны ўжо дзесяткі вытворчых, куль- турна-бытавых і жылых будынкаў. А хутка ва ўсходнім пра- мысловым раёне горада пачнецца будаўніцтва другой, яшчэ больш магутнай гарадской кацельні.

Цяжка нават бегла расказаць аб усім тым, што дае маладое прадпрыемства гораду. Толькі на расшырэнне гарадской аўта- матычнай тэлефоннай станцыі завод выдзеліў 109 тысяч рублёў. Многае зроблена яго калектывам па добраўпарадкаванню га- радскага парку культуры і адпачынку. Цяпер завод будзе свой стадыён. А ў 1977 годзе пачнецца ўзвядзенне карпусоў пра- фесійна-тэхнічнага вучылішча завода і заводскага прафілакто- рыя.

4 кастрычніка на агульнагарадскім урачыстым вечары, прысве- чаным Дню настаўніка, дырэктару завода сілавых паўправадні- ковых вентыляў Міхаілу Кобліцкаму быў уручан нагрудны знак «Выдатнік народнай асветы». Гэта — узнагарода ўсяму калектыву завода за яго работу па выхаванню дастойнай працоўнай змены.

Калектыв прадпрыемства шэфствуе над самай маладой у го- радзе сярэдняй школай № 10, у якой вучыцца больш за паўта- ры тысячы дзяцей. Усе сорак класаў школы замацаваны за вытворчымі ўчасткамі і зменамі завода. Школьнікі часта быва- юць на экскурсіях у сваіх шэффаў. Старшакласнікі ў цэхах і ла- бараторыях завода праходзяць вытворчую практыку. Выпускні- кі школы, якія пажадаюць працаваць на заводзе, приходзяць у працоўны калектыв сапраўднымі спецыялістамі. Толькі сёлета завод прыняў на работу каля васьмідзесяці выпускнікоў сярэд- ніх школ горада, у большасці былых вучняў падшэфнай школы.

Калектыву завода ў асноўным маладзёжны. Тут працуюць 533 інжынеры і тэхнікі. 1475 рабочых маюць агульную сярэдняю адукацыю. Многія з іх без адрыву ад вытворчасці вучацца ў інстытутах і тэхнікумах.

Прадпрыемству, дзе кожны чацвёрты работнік мае дыплом інжынера або тэхніка, дзе, як кажуць, на пальцах можна пера- лічыць рабочых без агульнай сярэдняй адукацыі, па сіле вы- рашэнне складаных тэхнічных задач.

Сёлета заводу запланавана даць прадукцыі на 23,2 мільёна рублёў. Гэта ў тры разы больш, чым было выраблена ўсімі прамысловымі прадпрыемствамі Маладзечна ў 1953 годзе. Ка- лектыву абавязваюць перавыканаць заданне на 960 тысяч рублёў.

Сваю марку лепшага маладога прадпрыемства рабочыя тры- маюць з гонарам. На кастрычніцкую дэманстрацыю яны вый- шлі з транспарантамі, дзе расказваюць, што толькі за дзевяць месяцаў бягучага года выраблена звышпланавай прадукцыі на 902 тысячы рублёў. Увесь прырост выпуску прадукцыі на заво- дзе дасягаецца цяпер за кошт павышэння прадукцыйнасці працы. Больш як дзве трэці вырабаў завода атэставаны вышэйшай катэгорыяй якасці.

Паўправадніковыя прыборы з маладзечанскай маркай карыста- юцца добрай славай на Волжскім аўтамабільным і Алтайскім трактарным заводах, у Балгарыі і Польшчы. Рытуецца першая партыя прадукцыі для адпраўкі ў Чэхаславакію...

Завод працягвае расці. Будуецца яго другая чарга. З уводам яе ў эксплуатацыю аб'ём выпускаемай прадукцыі павялічыцца ў параўнанні з бягучым годам у 2,2 раза. Новыя дабrotы ад гэтага атрымаюць і горад, і яго жыхары, і ўся краіна.

Мікалай ПУЖЭВІЧ.

ПЕРШЫМІ БЫЛІ ВЕРЦЯЛІШКІ

У краіне добра вядомы калгас «Прагрэс» Гродзенскага раёна. Штогод на яго цэнтральную сядзібу — Верцялішкі прыязджаюць шматлікія экскурсіі. З цікавацца знаёмяцца госці з арыгінальнай забудовай пасёлка, з архітэктурна-мастацкім афармленнем яго тэрыторыі, жылых дамоў і адміністрацыйных будынкаў, з культурай і бытам хлебарабаў.

раўпарадкаваных сучасных вёсак, якія сваім выглядам і камфортам для жыхароў нагадваюць гарады, шмат.

НА ЗДЫМКАХ: Верцялішкі. Вуліца Юбілейная; загадчыца лабараторыі калгаснага будынкаў. Цяпер такіх доб-

моў выпускніца Гродзенскага сельскагаспадарчага інстытута Таісія ПАНАСЮК; у калгасным доме быту; выступае калгасны вакальна-інструментальны ансамбль «Раніца».

Фота А. ПЕРАХОДА.

СЦЯГ ЭПОХІ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

руры, Генеральны сакратар Бразільскай камуністычнай партыі Луіс Карлас Прэстэс. Парад прысутнымі ў зале перадавікамі вытворчасці, калгаснікамі, дзеячамі навукі і культуры, воінамі Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту выступіў член Палітбюро ЦК КПСС, старшыня Камітэта партыйнага кантролю пры ЦК КПСС А. Пельшэ.

Ад імя Цэнтральнага Камітэта партыі, Палітбюро ЦК, Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР і Савецкага ўрада дэкладчык павіншаваў усіх савецкіх людзей і зарубажных сяброў, усіх, каму дарагія ідэалы камунізму, міру і шчасця чалавецтва, са слаўнай гадавінай рэвалюцыйнага Кастрычніка. «Клас стваральнікаў — пралетарыят, — сказаў А. Пельшэ, — узяў уладу ў свае рукі не для разбурэння, а для свабоднай творчай працы, для памнажэння і справядлівага размеркавання матэрыяльных і духоўных багаццяў».

Далей А. Пельшэ падрабязна спыніўся на пытаннях унутранай і знешняй палітыкі Савецкай дзяржавы. «Дзякуючы ажыццяўленню Праграмы міру, абвешчанай XXIV з'ездам КПСС, апошняга гады азнаменаваны сур'ёзнымі пазітыўнымі зрухамі ў міжнародным жыцці, далейшым развіццём наперад справы разрадкі напружанасці, умацаванням усеагульнага міру... Зараз галоўнае заключаецца ў тым, каб дасягнутая на агульнаеўрапейскай нарадзе дамоўленасць была ўвасоблена ў жыццё, у практычныя справы».

Намаганні СССР і краін сацыялізму прывялі да таго, што мір і справядлівасць перамаглі там, дзе яшчэ нядаўна падалі бомбы і лілася людская кроў. Паслядоўная палітыка

ды гэтага рэгіёна прыступілі да будаўніцтва новага жыцця. Суветная грамадскасць з задавальненнем успрыняла пазітыўны паварот у адносінах паміж СССР і ЗША, якія адпавядаюць інтарсам народаў не толькі абедзвюх краін, але і патрэбам усеагульнага міру. Сімвалам гэтых новых адносін стаў паспяхова ажыццёўлены першы савецка-амерыканскі касмічны эксперымент — сумесны палёт і стыкоўка на арбіце касмічных караблёў «Саюз» і «Апалон». Станоўча развіваюцца нашы ўзаемаадносіны з Францыяй, Федэратыўнай Рэспублікай Германіяй, Вялікабрытаніяй, Італіяй, Японіяй і з многімі іншымі краінамі.

Пацяпленне міжнароднага клімату, кожны новы крок на

дасягненнях працоўных БССР у барацьбе за перамогу ідэй і спраў Вялікага Кастрычніка.

...7 лістапада свята вылілася на цэнтральныя вуліцы і плошчы ўсіх гарадоў і вёсак краіны. Сваё радаснае шэсце яно пачало з Масквы — з Краснай плошчы. Тут адбыліся ваенны парад і дэманстрацыя працоўных сталіцы. Яшчэ зусім нядаўна, калі мы адзначалі 30-годдзе Перамогі, на Краснай плошчы ішлі ў ганаровым страі ветэраны, што выратавалі свет ад фашызму. А ў гэты дзень па бруку гістарычнай плошчы кроцаць юнакі, якія не зведалі вайны. Яны надзелі ваенную форму, каб і надалей ахоўваць заваёвы Кастрычніка. Сімвалам гэтай эстафеты патрыятызму стаў

Наша рэспубліка дасягнула надзвычай вялікіх поспехаў у мірным будаўніцтве за гады пяцігодкі. Датэрмінова, за 4 гады і 7 месяцаў, выкананы народнагаспадарчы план па агульнаму аб'ёму прамысловай вытворчасці. На прамысловай карце рэспублікі за пяцігодку з'явілася 77 новых прадпрыемстваў, сярод якіх Беларускае шынны камбінат, Мазырскі нафтагінтант, Баранавіцкі завод аўтаматычных ліній, Магілёўскі шаўковы камбінат — ды хіба ўсе пералічыш!

Над калонамі дэманстрантаў — транспаранты з рапартамі працоўных перамог. Гэта наша даўняя традыцыя. Трактараводцы расказваюць, што яны за гады існавання завода вырабілі звыш мільёна славытых

шляху разрадкі і міжнароднага супрацоўніцтва спрыяюць руху народаў за эканамічнае, палітычнае і нацыянальнае разнаволенне, за сацыяльны прагрэс. І ў гэтым таксама глыбокі інтэрнацыянальны змест нашай рэвалюцыі.

Рашаючую ролю ў забеспячэнні перавагі сіл міру, дэмакратыі і прагрэсу над сіламі вайны і рэакцыі адыгралі дасягненні краін сацыялістычнай сядружнасці ў развіцці іх эканомікі, культуры, умацаванні абароназдольнасці. А. Пельшэ расказаў удзельнікам сходу аб дасягненнях працоўных краін ў апошнім годзе пяцігодкі, падкрэсліўшы абстаноўку асабліва творчага энтузіязму рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцыі, усіх савецкіх людзей напярэдадні важнай падзеі ў жыцці краіны — XXV з'езду Камуністычнай партыі.

У той жа дзень урачысты сход, прысвечаны гадавіне

Сцяг Перамогі, які на парадзе перад строем пранёс адзін з маладых воінаў.

Наша армія — плоць ад плоці народа. І ў дзень свайго свята мы дэманструем нашу моц не для таго, каб пагражаць каму-небудзь, а каб яшчэ раз напамінаць прыхільнікам палітыкі з пазіцыі сілы, што мы зможам у любы момант абараніць заваёвы Кастрычніка. Гэта падкрэсліў у сваёй прамове з трыбуны Маўзалея міністр абароны СССР Маршал Савецкага Саюза А. Грэхка.

А потым на плошчу перад урадавымі трыбунамі ўліўся шматтысячны паток працоўных горада. З транспарантаў, эмблем і макетаў, што неслі ўдзельнікі дэманстрацыі, можна было даведацца аб усім, чым ганарацца савецкія людзі ў дзень нараджэння свайго рэвалюцыі. Краіна паспяхова завяршае выкананне дзевятага пяцігадовага плана. І нездарма лепшае з таго, што зроблена за гэтыя гады, мы прыносім у падарунак свайму самаму светламу сваяту. «Самым галоўным і самым карэнным інтарсам пралетарыяту пасля заваёвы ім дзяржаўлады, — гаварыў У. І. Ленін, — з'яўляецца павелічэнне колькасці прадуктаў, павышэнне ў велізарных размерах прадукцыйных сіл грамадства». За гады Савецкай улады мы нямаля зрабілі для ажыццяўлення гэтага ленинскага завету. Галоўная частка нацыянальнага багацця — асноўныя вытворчыя фонды — павялічыліся з 1917 года ў 32 разы, выпуск прамысловай прадукцыі — у 203 разы. Прадукцыя сельскай гаспадаркі ўзрасла ў 3,4 разы. Невымерна вырас дабрабыт савецкіх людзей. І асабліва вялікі ўклад у летаніс працоўных дасягненняў нашай краіны зрабіла апошняя пяцігодка.

...Ва ўрачыстую чырвань адзеты Ленінскі праспект і Цэнтральная плошча Беларускай сталіцы. На трыбунах кіраўнікі Кампартыі і ўрада рэспублікі, госці сталіцы. Адкрыў свята парад войск Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акругі. А потым гукі ваеннага маршу змяніліся мелодыямі савецкіх песень і на плошчу выйшла калона ветэранаў ленинскай партыі. Гэтыя людзі — жывая гісторыя краю. Яны маглі б расказаць, як усталявалася на Беларусі Савецкая ўлада, як нараджаліся першыя калгасы і паўставалі першыя заводы ў некалі самым адсталым краі. Яны змагаліся з фашысцкімі агрэсарамі і ўздымалі з руін гарады.

Ідзе рабочы клас Мінска — высокаадукаваны, свядомы будаўнікі камунізму, дзеці і ўнукі тых, хто ў далёкім 1917 годзе запаліў свята рэвалюцыі. Побач кроцаць прадстаўнікі народнай інтэлігенцыі: вучоныя, настаўнікі, урачы, дзеячы культуры, студэнты. Гучаць здравіцы ў гонар савецкага народа, Камуністычнай партыі, у гонар барацьбітоў за свабоду ва ўсім свеце.

Гэтак жа ярка і ўзнёсла адзначылі гадавіну Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі жыхары іншых гарадоў і вёсак Беларусі. Паўсюдна адбыліся масавыя мітынгі і дэманстрацыі. І без перабольшвання можна сказаць, што ўся рэспубліка ў гэты дзень была адзета ў чырвань сцягоў, што святкавалі ўсе — і старыя і маладыя, бо Кастрычнік аднолькава дарагі, блізка і зразумелы кожнаму савецкаму чалавеку.

Апошнім акордам свята ў гэты дзень сталі мірныя залпы салюта, што прагучалі ў Маскве, сталіцах саюзных рэспублік, гарадах-героях і крэпасці-героі Брэсце.

...Свята Кастрычніка яшчэ раз прадэманстравала вернасць савецкіх людзей неўміручым ідэям рэвалюцыі. «І якімі б ні былі вялікімі і складанымі задачы, што мы ставім перад сабой, — сказаў 7-га лістапада на святочным прыёме ў Крамлёўскім Палацы з'ездаў Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. Брэжнеў, — усе мы ведаем цвёрда: чысціня і высакароднасць нашых мэт, адзінства партыі і народа, магутнасць нашай сацыялістычнай дзяржавы, яе непарушны саюз з братнімі краінамі сацыялізму, з усімі міралюбівымі і прагрэсіўнымі сіламі — усё гэта разам складае надзейную гарантыю новых поспехаў у будаўніцтве камунізму, у барацьбе за сацыяльны прагрэс, за свабоду і незалежнасць народаў, за трывалы мір на зямлі».

НА ЗДЫМКАХ: фрагменты парада і дэманстрацыі працоўных 7 лістапада ў Мінску.

Фота М. ХАДАСЕВІЧА.

КПСС, адобраная ўсім прагрэсіўным чалавецтвам, спрыяла наладжванню больш шырых і цёплых адносін паміж краінамі розных сацыяльных фармацый. З перамогай шматгадовай вызваленчай барацьбы народаў В'етнама, Лаоса і Камбоджы патушаны небяспечны ваенны ачаг у Індакітаі, і наро-

Кастрычніцкай рэвалюцыі, адбыўся ў Мінску, у памяшканні Дзяржаўнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета БССР. Прысутныя ў зале ветэраны партыі і воінаў, перадавікі вытворчасці і прадстаўнікі грамадскасці віталі кіраўнікоў Кампартыі і ўрада рэспублікі. З дэкладам аб 58-й гадавіне Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі выступіў сакратар ЦК КПБ А. Смірноў. Ён паведаміў аб паспяховым ажыццяўленні знешняй і ўнутранай палітыкі КПСС, выдатных

ПАКЛОН ТАБЕ, РАДЗІМА РЭВАЛЮЦЫІ!

ДОБРА БУДАВАЦЬ НОВЫ ДОМ!

ДАРАГІЯ нашы суайчыннікі і сябры! Прыміце ад нас, Аляксея і Грыны Грыцку з Канады, сардэчнае віншаванні ў сувязі з гістарычным святам — 58-й гадавінай Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

58 год у жыцці чалавека — значны адрэзак часу. Аднак мы і сёння помнім той гістарычны дзень 25-га кастрычніка, тыя радасныя падзеі, што адбыліся ў Петраградзе і потым змянілі не толькі Расію, але і ўвесь свет.

Мы думаем і ўспамінаем зараз ход рэвалюцыі, аглядаем усё, што адбылося пасля Кастрычніка. Помніце, як маладая Чырвоная Армія перамагла белавардзейцаў, контррэвалюцыю, замежных інтэрвентаў? Трэба было мець у народзе вялікую сілу, моцны дух, каб перамагчы столькі ворагаў. А што было далей? Чорныя сілы, як варанне, зноў наляцелі на нашу краіну, зноў палівалі крывёю нашу зямлю, каб толькі задушыць, знішчыць справу рэвалюцыі. Савецкі народ яшчэ раз дабіўся перамогі! Савецкі народ перанёс неверагодны цяжкасці і пакуты, але вызваліў Еўропу ад фашызму і ўстаў перад усім светам у славе і гонары.

І ў дні рэвалюцыі, і ў гады Вялікай Айчыннай вайны я разумеў, што мне, працоўнаму чалавеку, нельга ста-

ць у баку ад справы Вялікай рэвалюцыі. Яна — мая, яна — наша. Усім нам, хто зарабляе хлеб сваім мазалём, трэба сумесна змагацца з тым найвялікшым злом, супраць якога накіравана Кастрычніцкая рэвалюцыя.

Жывучы далёка ад Радзімы, мы назіраем, як усё паступова мяняецца на карысць сацыялізму. Паназірайце, гэта ж кожнаму відаць: самыя злыя ворагі сацыялізму гавораць іншымі словамі, яны мяняюць свой тон, яны нібыта нават саромеюцца заяўляць аб тым, што Савецкі Саюз распадзецца, загіне, што Савецкі Саюз хоча вайны... Такое гаварылі раней, а цяпер такога не чуваць. У ворагаў з'явілася павага да краіны Кастрычніка.

У нас тут многа такіх ворагаў. І сярод іх ёсць нацыяналісты — беларускія, украінскія і ўсякія іншыя. Вось нам нядаўна прыйшлося сустракацца і гутарыць з украінскім нацыяналістам. Ведаеце, што ён сказаў? Ён прызнаў, што жыццё на Украіне немагчыма без сацыялістычнага ладу, бо ніяк нельга аднавіць там старыя дарэвалюцыйныя парадкі. Я згадзіўся і дадаў, што украінскі народ, як і мой беларускі, праліў за сацыялізм шмат крыві, ён склаў многа

хвяр, каб пазбавіцца сваіх і чужых паразітаў, і цяпер адарваць Украіну ад Савецкага Саюза не здолее ніякая сіла.

І беларускія, і украінскія нацыяналісты, і сляністы — хто толькі не распаўсюджвае ў нас брудную і фальшывую антысавецкую літаратуру! Але ўсё меней людзей верыць антысавецкай хлусні. Мы ўважліва сочым за тымі матэрыяламі ў «Голасе Радзімы», дзе расказваецца аб уражаннях землякоў аб знаходжанні на Радзіме, у родных вёсках і гарадах. Што характэрна для ўсіх выказванняў? Тое, што ўсе радуецца поспехам савецкага народа, кожны хацеў бы яшчэ раз прыехаць на родную зямлю. Але так гавораць патрыёты, сябры Савецкага Саюза. А што гавораць ворагі?

Нядаўна я сустрэў такога, ён — выхадзец з ваколіц Львова. Ведаю я, што ён многа год дапамагаў нацыяналістычным завадатарам. І вось цяпер гэты чалавек з'ездзіў на Украіну. Пытаю ў яго: «Ну і як табе? Спадабалася ці не на Радзіме?» А ён мне ў адказ: «Калі гаварыць па праўдзе, то нічога бллага я там не бачыў. (А ён, звярніце ўвагу, спадзяваўся ўбачыць блাগое). Народ гасцінны, вясёлы, усе працуюць, усе добра апрануты,

ніхто не бядуе пра заўтрашні дзень. Будуць многа і выдатна будуць. А што яшчэ больш чалавеку патрэбна?»

Бачыце, як рассыпалася хлусня, што гадамі накаплівалася ў галаве чалавека, як раптам ён змяніў свае перакананні?

Але ж справа не толькі ў ім, Савецкі Саюз самім сваім існаваннем, сваімі поспехамі мяняе перакананні многіх цвёрдалобых людзей, пачынаючы ад сенатараў і канчаючы нацыяналістычнай дробнай сошкай.

Ворагаў сацыялізму, аднак, на Захадзе яшчэ шмат. Яны яшчэ маюць сілу, маюць грошы, карыстаюцца ўплывам. Паглядзіш на іх збоку, паслухаеш іх прапануды і здаецца, што ад іх пахне глыбокай восенню, гніллю. Бо асыпаецца, раняе зялёны колер капіталістычнае дрэва, а маладых яго парасткаў няма, няма нашчадкаў. З-пад гэтага пажоўклага лісця прарастае ўсё тая ж — май яе лічым адной, сусветнай, — рэвалюцыя, якая пачалася ў нашай роднай Расіі.

Не будзем гаварыць аб тым, які цяжкі крызіс перажывае капіталізм — усё гэта ведаюць у вас, а мы тут адчуваем яго на ўласнай спіне. Нас, аднак, радуе тое,

што ў вас жыццё развіваецца па плану, што яно становіцца з кожным годам лепшым. Вунь якая цудоўная задумана будоўля — Байкала-Амурская магістраль! Гэта магістраль — дарога ў будучыню, дарога да яшчэ большай магутнасці, і пачалася яна, па нашаму перакананню, у Петраградзе ў кастрычніку 1917 года. А ў нас тут, у Амерыцы і Канадзе, чыгункі закрываюцца, рэйкі зарастаюць былім — прыватная ўласнасць ператварае капіталістычныя краіны ў нейкіх вартых жалю інвалідаў.

Яшчэ раз віншуем вас і жадаем вам поспехаў у будаўніцтве камунізму, дарагія сябры! Добра вам будаваць гэты новы і велічны дом, фундамент пад які 58 гадоў назад закладзены ў мясяцы Кастрычніку.

Аляксей і Грына ГРЫЦУКІ.
Канада.

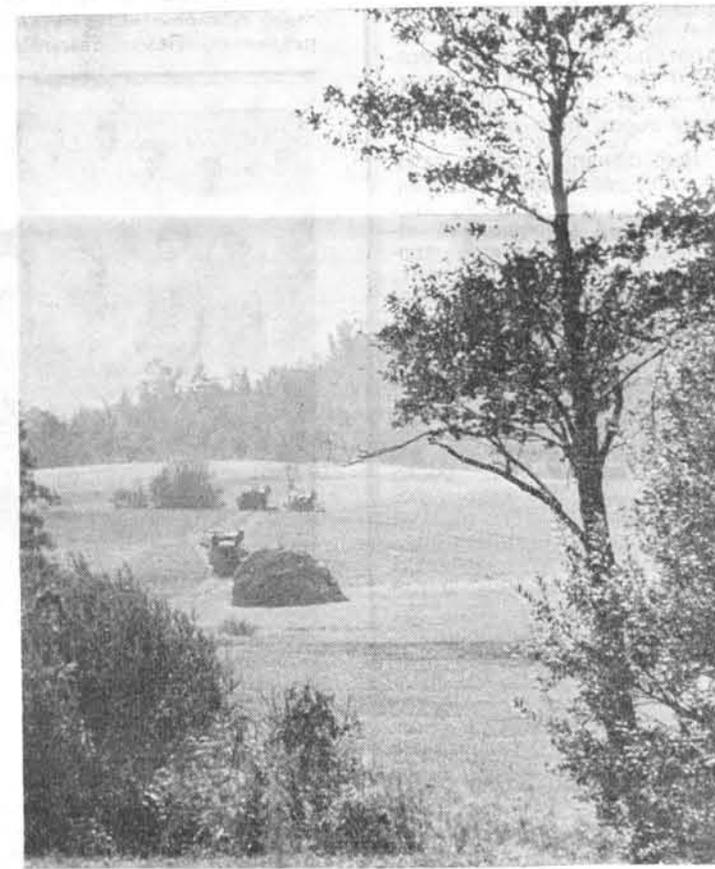
РАЗАМ СА СВАІМ НАРОДАМ

Я буду сустракаць свята Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі далёка ад роднай краіны. Але думкамі і сэрцам, як заўсёды, я буду ў той слаўны дзень разам з дарагой Радзімай, разам са сваім народам, разам з вамі, дарагія землякі.

Чалавек я ўжо немалады, мне споўнілася 70 гадоў. З іх добрую палавіну правёў на чужыне. Але да гэтага часу нават у сваіх снах хаджу па родных мясцінах, дзе нарадзіўся і рос. Гэта цудоўныя, шчаслівыя сны!

Шкада толькі, што такое падарожжа не магу ажыццявіць на яе. Пенсіі не хапае. Тут добра жывуць толькі злодзеі розных маштабаў і махляры, якія сядзяць на чужым гарбе. Мая Радзіма пазбавілася ад іх у 1917 годзе.

Няхай жыве Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя!

Асенняе поле. Фота К. ЯКУБОВІЧА.

ПРЫДЗЕ ТАКІ ДЗЕНЬ

Пяцьдзесят восем гадоў назад у Расійскай Імперыі быў скінуты прагніўшы царскі рэжым, які стагоддзямі прыгнятаў працоўны народ сваёй краіны. Спробы вызваліцца ад царызму рабіліся і раней, але ў большасці гэта былі стыхійныя бунты даведзеных да адчаю людзей, у якіх, як і кіраўнікоў такіх паўстанняў, не былі вызначаны дакладная праграма і мэты барацьбы. Таму сапраўднае вызваленне працоўных прыйшло толькі ў 1917 годзе, калі ў Расіі перамагла сацыялістычная рэвалюцыя.

Колькі давалася майму роднаму народу пераадолець перашкод — контррэвалюцыя, грамадзянская вайна, эканамічная блакада... Усё вытрымалі і выстаялі. Ворагі прадказвалі, што народ, які стагоддзямі знаходзіўся пад прыгнётам, амаль пагалоўна непісьменны, не зможа сам узняць разбураную эканоміку і самастойна кіраваць краінай.

Мы, хто жыве на чужыне, прагна ловім кожнае новае паведамленне аб тым, што адбываецца на Радзіме. Мы ведалі, што народ, з якога мы выйшлі, — працавіты, таленавіты, здольны на многае, мы верылі, што ў яго наперадзе лепшая будучыня. І не памыліліся.

Я тры разы наведваў Радзіму. І кожны раз, сустракаючыся з савецкай рэчаіснасцю, усё больш пераканваўся, што сёння Савецкі Саюз — гэта найвялікшая дзяржава, якая няспынна ідзе ўперад па шляху прагрэсу. Амерыканскі пісьменнік Джон Рыд пісаў аб дзесяці днях, якія ўзрушылі свет у кастрычніку 1917 года. З таго часу вось ужо 58 гадоў капіталізм перажывае крызіс. Пасля Кастрычніка народы многіх краін пачалі смялей змагацца за сваё права на лепшае жыццё. У гэтай барацьбе іх натхняе прыклад Савецкага Саюза. І я веру: настане дзень, калі працоўныя людзі ўсяго свету, аб'яднаўшы свае намаганні, будуць будаваць адно грамадства — камунізм.

ЗША. Сямён ТРЫХАНЮК.

МОЖНО ЛИ ЕЩЕ СПАСТИ КАПИТАЛИЗМ?

Статья под таким многозначительным заголовком появилась в коммунистическом, а в западногерманском буржуазном журнале «Штерн». Вопрос — можно ли еще спасти капитализм! — поставлен правильно, но слишком поздно. Ответ на него давно был дан Марксом и Лениным, которые научно доказали неизбежность гибели капитализма. Убедительный и единственно правильный ответ на него дали рабочие, солдаты и матросы революционного Петрограда, когда в октябре 1917 года нанесли смертельный удар капиталистическому строю царской России. На этот трагический для буржуазии вопрос уже ответили и отвечают пролетарии многих стран мира.

В былые времена подобная статья считалась бы «красной пропагандой». В нынешних условиях, когда кризис капиталистической системы обострился до предела, она вполне естественна даже на страницах буржуазного журнала. Вот почему мы считаем уместным перепечатать ее (с небольшими сокращениями) именно в дни 58-го юбилея Великой Октябрьской социалистической революции.

Итак, можно ли достигнуть невозможного!

Однако сомнительно, чтобы 9 марта 1976 года, в день, когда исполнится 200 лет со времени выхода в свет «Библии изобилия» Адама Смита, действительно был повод для торжества. Экономика капиталистического мира являет мрачную картину: 15 миллионов безработных, в том числе 830 тысяч во Франции, 920 тысяч в Японии, более чем по миллиону в Италии, Великобритании и ФРГ, 8,5 миллиона в Соединенных Штатах.

Во всем мире производится меньше, чем в 1974 году, машин, холодильников и телевизоров, меньше строится заводов, дорог и квартир. Похоже, что уже не соответствует больше истине правило экономик, по которому в период роста безработицы по край-

ней мере прекращается рост инфляции. В ФРГ инфляция все еще увеличивается на 6 процентов в год, а в других индустриальных странах и того больше.

Напрашивается вопрос: не изжил ли себя капитализм, можно ли еще спасти эту систему?

Большинство граждан ФРГ склонно считать, что эта система не имеет больше шансов. Согласно результатам опроса, проведенного Билефельдским институтом «Эмнид» в июне текущего года, только 18 процентов западногерманского населения считают, что через пять лет капиталистический Запад будет сильнее, чем социалистический Восток. Но вдвое больше людей — ровно 40 процентов —

полагают, что через пять лет Восток станет сильнее Запада. Философ-моралист Смит утверждал, что решающей движущей силой в обеспечении личного благополучия и общественного богатства в стране является стремление отдельного человека к улучшению своего экономического положения, короче говоря — эгоизм. «Свободный рынок», по Смиту, посредством «невидимой руки» будет заботиться о том, чтобы каждый предприниматель в процессе конкуренции старался постоянно поставлять лучшие товары по более низкому ценам. Наконец, Адам Смит предсказывал, что в своем стремлении к рентбельному производству пред-

причинах и природе богатства народов» предсказывал людям роскошную, беззаботную жизнь.

Еще в 1776 году «отец капитализма» шотландский профессор Адам Смит в своем произведении «Исследование о

ЯГО ГАЛОЎНАЯ РОЛЯ

У 1937 годзе, напярэдадні святкавання 20-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі, Маскоўскі тэатр імя Вахтангава паставіў спектакль па п'есе Мікалая Пагодзіна «Чалавек з ружжом». У ролі Леніна выступіў тады ўпершыню славетны рускі актёр Барыс Шчукін. Неўзабаве другі таленавіты актёр Максім Штраух сыграў ролю Уладзіміра Ільіча ў п'есе Аляксандра Карнейчука «Праўда», таксама ў Маскве, у тэатры імя Рэвалюцыі.

У тыя незабыўныя дні Павел Малчанав быў у Маскве і бачыў абодва спектаклі. Яны запамініліся беларускаму актёру на ўсё жыццё. Шчукін — увесь непасрэднасць, чалавечнасць і натхнёная рэвалюцыйная страснасць, мэтанакіраванасць. Штраух — манументальнасць, воля, розум і вонкавая стрыманасць.

Творчы прыклад натхнёных майстроў захапіў многіх савецкіх актёраў, і ў хуткім часе У. І. Ленін загаварыў са сцэны на мовах народаў нашай шматнацыянальнай Радзімы — на украінскай, грузінскай, казахскай, таджыкскай. Спраўднае мастацтва заўсёды запаланае думкі гледачоў сваімі вобразамі. «Я апынуўся ў палоне, — расказваў потым Малчанав. — З таварышамі ўдзельнікам і ноччу бясконца думаў, фантазіраваў, прымерываўся, як бы і самому паспрабаваць сыграць гэту дзівосную, складаную ролю». Захапленнем актёра зацікавілася кіраўніцтва тэатра. Малчанав валодаў дастатковым сцэнічным вопытам і неабходнай знешняй прыдатнасцю. Было вырашана паставіць у Другім беларускім тэатры п'есу «Чалавек з ружжом» да Кастрычніцкіх свят 1938 года. Роля Леніна даручаецца Паўлу Сцяпанавічу.

У дваццатыя гады Малчанав вучыўся ў Маскве, але, на вялікі жаль, не бачыў У. І. Леніна ў жыцці. Яму давялося разам з масквічамі, разам з усім савецкім народам перажыць незабыўнае гора — смерць Леніна.

Працуючы над вобразам правадыра, ён заўсёды ўспамінаў 1924-ы год, і з многіх матэрыялаў, з якіх у яго складалася вобраз, успаміны аб смерці Леніна былі самымі моцнымі. У Ленінградзе пабыў у Смольным, у Разліве, дзе ўстаноўлены помнік-будан, наведаў канспіратыўную кватэру на Выбаргскай. Значна дапамагла яму кінахроніка, у якой Ленін быў зняты ў розныя моманты тых гадоў жыцця. Без такой падрыхтоўкі нельга было актёру, які рыхтуе ролю Леніна, прыступаць да рэпетыцый п'есы.

Ён вярнуўся з творчай камандзіроўкі ўвесь у палоне вобраза. Шукаў яго паходку, манеру гаварыць, вучыўся грасіраваць. Вядома, што Уладзімір Ільіч злёгка і прыемна картавіў — гэта перайшло да яго ад бацькі Ільі Мікалаевіча. Малчанаву не адразу ўдалося авалодаць ленінскім «р». У яго былі плацінкі з правамі Леніна. Ён заходзіў далёка ў лес і ўслых паўтараў прамовы: «Што такое Савецкая ўлада», «Аб сялянска-радняках», «Памяці таварыша Святлова».

Дыплом аб прысваенні ганаровага звання «народнага» ўручаны нядаўна харавому калектыву Палаца культуры завода «Гомсельмаш». У рэпертуары хору беларускія народныя песні, творы савецкіх і зарубежных аўтараў. НА ЗДЫМКУ: выступе народны хор Палаца культуры «Гомсельмаш». У цэнтры — яго кіраўнік В. ШЧАРБІНА.

МОЖНО ЛИ ЕЩЕ СПАСТИ КАПИТАЛИЗМ?

(Окончание. Начало на 5-й стр.)

приниматели будут создавать все более мощные машины и тем самым финансировать новые способы производства, способствующие росту благосостояния.

Едва в Европе родилось «свободное рыночное хозяйство», как, казалось, «невидимая рука» Адама Смита тоже взялась за дело: увеличение объема производимых товаров было гигантским. В Англии ежегодная выплавка чугуна с 1790 по 1870 год возросла с 68 тысяч до более 6 миллионов тонн. Германская тяжелая промышленность с 1872 по 1909 год подняла производство чугуна с 1,9 миллиона до 12 миллионов тонн. С ростом производства уве-

личивалась занятость. В настоящее время, когда экономисты хотят объяснить, как функционирует капиталистическая система по сравнению с централизованным плановым хозяйством коммунистических государств, они обходятся уже без «невидимой руки» Адама Смита. Тюбингенский профессор Вальтер Ойкен (умерший в 1950 году), чьи идеи оказали решающее влияние на политику министров хозяйства Людвига Эрхарда, Карла Шиллера, Гельмута Шмидта и Ганса Фридрихса, дал этому науку обоснование.

Согласно тезисам Ойкена, люди «всегда и везде» стараются работать так, чтобы достичь «определенной цели с наименьшими затратами». А

ВОСЕНЬ. Кастрычнік з хмурнымі днямі, з туманамі, з шалестам апалага лісця пад нагамі. Да чаго ж гэта ўсё выклікае чалавека на роздум! Найбольш мне ў такі час прыгадваецца сваё далёкае ўжо дзяцінства. Халодным ранкам босы бег у школу. Балазе змяшчалася яна праз тры двары ў сялянскай хаце. І, каб не важдзца з лапцямі, мы, малыя аж да самага снегу абыходзіліся без такога абутку.

Успомніўшы дзяцінства, я не магу не прыгадаць 1913 год. Нядзеля ў пачатку кастрычніка. Раніца. У хаце нашай і радасць і смутак. Больш смутку, вядома. У далёкую дарогу выпраўляецца мой старэйшы, семнаццацігадовы брат Уладзік. Едзе шукаць за морамі-акіянамі кавалка хлеба на пражытак. Чатырнаццаць сутак прыдзеца плысці яму, казаў вярбоўшчык, у самай таннай

прывёз бацька са станцыі Стоўбцы. Ён адпраўляў на цягнік старэйшага сына — салдата Юзіка, што два тыдні быў на пабыўцы. Я зграбаў у садочку каля гумна апалае лісце і зносіў поспілкай у хлёў на подціл жывёле. На салому разліваць не прыходзілася. Ёю зноў давадзецца карміць карову, каня, бо сена ўжо трэці год забіраюць для ваенных абозных і кавалерыйскіх коней.

Мне добра чуваць, як бацька з дзядзькам гавораць праз шыкетнік, што падзяляе нашы сядзібы.

— Чуў, Адаме, навіну, — кажа бацька. — У Петраградзе зноў рэвалюцыя. Не такая, як у лютым. Іншая. Гэта змятае ўсіх паноў з наседжаных месц.

— Нарэшце, прыйшоў звод і на іх. Можна хоць мочу можна будзе прывезці на подціл. А то цара скінулі, а паны як дралі скуру з мужыка, так і цяпер лупяць. Спраўды, лютаўская рэвалюцыя не прынесла анія-

Па гарадах, як грыбы пасля дэплага летняга дажджу, раслі заводы, фабрыкі. З'явіліся машыны і ў сельскай гаспадарцы. Усюды патрабавалася рабочая сіла. Адпала неабходнасць ехаць на край свету шукаць работу. Мая невялікая вёска, у якой калісьці выпісаў газету толькі настаўнік, атрымлівала дзсяткі газет, часопісаў. Пабудавала адмысловы будынак для школы і бібліятэкі. На шырокіх палатках загулі трактары, завінелі жніяркі.

Спыніла гэта развіццё вайна. Колькі пакуты, крыві, гора, слёз каштавала яна савецкаму народу! Кожны чацвёрты жыхар Беларусі загінуў. Сотні вёсак былі спалены разам з людзьмі, дзсяткі гарадоў зруйнаваны. Мільёны савецкіх людзей не вярнуліся з вайны.

Ворагі спадзяваліся, што няскора акрые наш народ пасля такіх разбурэнняў. Спадзяваліся, бо не ведалі стваральнай сілы савецкага чалавека.

ДНІ ДАЛЕКІЯ, ДНІ СУЧАСНЫЯ

каюце. На лепшую не стала грошай. І добрую палову гэтых ста пяцідзсяткі рублёў, што заплачаны за шыфкарту, бацьку давялося пазычыць пакрысе ў радні, у суседзяў.

Што гнала брата туды, у тую Амерыку? Што вымушала небарака пакідаць бацькоў, братаў, сясцёр і не за бліжнім светам шукаць сваё шчасце?

Малазямелле, беднасць, галеча...

Няўжо нельга было знайсці лусту таго чорнага хлеба, якому так жадзён быў селянін, паблізу ад бацькоў, ад роднае хаты?

Не! Дык можа прагнасць да багацця падахвочвала брата? Не!

Дык чаму ж усё-такі пакідаў родныя мясціны Уладзік? А як было жыць шматдзетнай сям'і — дзевяць чалавек — на трох дзясцінах пясчанай зямлі, падзеленых на сем палосак? Урад рупіўся толькі спагнаць з сялян падаткі!

Гаспадаркі драбнелі і драбнелі. Многія з тых участкаў, што атрымалі калісьці нашы дзяды на выкуп пасля скасавання паншчыны, падзяліліся на тры, а то і пяць самастойных гаспадарак. Дзед мой падзяліў свой надзел на двух сыноў, а майму бацьку трэба было дзядзіць сваю частку на пяцёрых нас.

І голад гнаў людзей на пошукі хлеба. Лічылася за вялікае шчасце наняцца ў маёнтку графа Чапскага на сталую парабкоўскую работу. Тыя пяць пудоў жыта і дзясціць пудоў бульбы, што на месяц атрымліваў парабак за сваю катаржную працу — ад цямна да цямна — і то былі радасцю для сялян.

Брат меў сваю мэту. Ён заробіць за год ці два грошай (будзе траціцца там ашчадна), вернецца назад, купіць кавалак зямлі, пабудуецца і стане жыць на сваёй гаспадарцы. І радаваўся бацька, што мне і майму старэйшаму брату Міхасю можна будзе падзяліць пасля яго смерці зямлю на дзве часткі і перабівацца з бульбы на квас. Два старэйшыя браты былі ўжо ўладкаваны к таму часу на свой хлеб. Але не суджана было вярнуцца Уладзіку на Радзіму, як ні стараўся ён. Там, на загадзя купленых двух метрах зямлі, знайшоў ён свой адвечны прытулак.

Так жыла вёска майго ранняга дзяцінства аж да восені 1917 года, да Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. Вестку пра рэвалюцыю

кай палёгкі беднаму селяніну. Усё заставалася паранейшаму. Абшарнікі раскашавалі ў сваіх маёнках і за ўсё бралі плату з мужыка: за воз галля, за грыбы, за ягады, за мох.

Мы, дзедці, таксама адчулі заваёвы Кастрычніцкай рэвалюцыі. Па загаду Леніна ўсіх настаўнікаў з арміі адразу адпусцілі дахаты. Вярнуўся і наш настаўнік Арцём Сарагавец. Амаль тры гады мы не вучыліся, як забралі яго ў армію. І да чаго былі рады, што зноў пойдзем у школу!

Пан хутка збег з маёнтка. Нашы бацькі перавезлі парты з сялянскай хаты ў вялікую, прасторную залу панскіх палацаў. Тут адна шыба была большая, чым у ранейшай школе ўсё акно. І падлога роўная, з маленькіх дошчачак — паркету.

Прайшоў некаторы час. Закончыліся наступленні ды адступленні то немцаў, то беларусаў. Былія парабкі і нашы беззямельныя высюўцы атрымалі надзелы па дзясціне на душу, а малазямельным далі прырэзку да нормы.

Ужо пры раздзеле панскіх маёнткаў відаць было, што не надоўга хоціць гэтых надзелаў і прырэзак.

Час няўмольна вёў сялян да агульнага выкарыстання зямлі, да калектывізацыі. А горад тым часам усё больш і больш вымагаў рабочых рук для працы на заводах, фабрыках, на будаўніцтве.

Памятаю, з якім энтузіязмам ішла перабудова вёскі. Многім цяжка было развітвацца з прыватнай уласнасцю, пераходзіць ад «мой, мая, маё» да агульнага — «наша». Аднак перад пачаткам вайны людзі прызвычаліся ўжо да новага, сталі жыць заможна. Быў у кожнай хаце хлеб. Не стала зрэбнага адзення, лапцей. Адыйшла ў нябыт спрадвечная непісьменнасць.

Аж не верылася, што за якіх дваццаць гадоў гаспадарання без паноў так перамянілася жыццё прыгнечанай вёскі.

А савецкі народ з кожным годам упэўнена ішоў наперад, аднаўляючы разбуранае, будуючы новае. Краіна ўсё больш і больш набірала тэмпы, дзе даганяючы, а дзе і пераганяючы капіталістычныя краіны па ўздыму вытворчасці.

Я з радасцю кожны раз завітваю ў сваё роднае Прусінава каля Стоўбцаў. І міжволі прыгадаю жыццё тых гаротнікаў-сялян, што пражылі тут свой век у нізенькіх хатах пры газіцы або, яшчэ горш, пры лучыне.

Высыпаная гравіем вуліца, свой медпункт, бібліятэка, клуб, школа, электрычныя правады ад цэнтральнай лініі ў хаты калгаснікаў, цюлевый фіранкі на вокнах, чысціня ў пакоях, тэлевізары, — вось што кідаецца зараз у вочы. Дзсяткі розных машын, на якіх працуюць механізатары, прынеслі палёгку людзям.

Мы, двое равеснікаў, стамілі ў новым прасторным магазіне і назіраем, як бойка ідзе гандаля. Тут ёсць усё для першай патрэбы: ад солі і запалак да крамінны, адзення і абутку. Маленькі хлопчык просіць бабулю купіць яму здобную булачку. Абаранкаў ці звычайнай булачкі ён сёння не хоча: учора купляў.

— Распесціла цябе мама, унучак мой. Твая бабуля жытніаму хлебу радавалася некалі, а табе падай вунь што, — павучае яна хлопчыка. — Я некалі ў твае гады на вялікдзень ці каляды каштавала булку, а табе штодня давай, ды па выбару...

— Чуеш, Мікола, — кажу я да сябра, — чым дакарае бабуля хлопчыка?

— Час іншы настаў. Грошы ў людзей ёсць, і купіць ёсць што. Зарабляюць людзі добра, — адказвае Мікола. — Ураджаі не благай. Ты ведаеш, па колькі пудоў даў гектар Замогілак? Больш як дзвесце! Некалі грэчка і тая не раздзіла... Падсыплюць угнаенняў, і жыта, як чарот, пругкае... А што за каласы!

Дык і не дзіва, што Беларусь прадала сёлета дзяржаве каля ста мільёнаў пудоў збожжа. Ды бульбы колькі! Тая Беларусь, што калісьці ела хлеб з мяккінаю, вунь колькі дала таварнага хлеба дзяржаве. Навучыліся гаспадарыць людзі!

А заводы МАЗ, БелАЗ, трактарны, рад іншых прадпрыемстваў, прадукцыя якіх далёка вядома за межамі Савецкага Саюза! Усё гэта вынік заваёў Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Алесь ПАЛЬЧЭЎСКІ, пісьменнік.

Малюнкi дзяцей... Яны адкрываюць бясконца вабячы свет пачуццям, радасці, захапленням маленькіх грамадзян. Завуць у цікавейшае падарожжа ў будучыню, бо прыгажосць і багаты духоўны свет, адкрытыя ў маленстве, суправаджаюць чалавека ўсё жыццё. Мазайка малюнкаў, дасланых у рэдакцыю, уражае разнастайнасцю тэм, і няма сярод іх больш глыбокай, чым Радзіма і Кастрычнік. Можна зрабіць велізарную выстаўку толькі з малюнкаў святочных дэманстрацый. Самае вялікае свята краіны — гадавіну Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай

рэвалюцыі — хлопчыкі і дзяўчынкі ўспрымаюць як падзею радасную і вясёлую. Усе яркія фарбы кладуць яны на паперу. Дакладна перадаюць маляўнічасць, дынаміку, настрой. Творчая фантазія дзяцей бязмежная. Яны радасна адлюстроўваюць толькі што ўбачанае: святочнае ўбранне калон дэманстрантаў, чаканны рытм парада, радасныя твары людзей, чырвань сцягоў і транспарантаў. Узнаўляюць кадры кінафільмаў і тэлеперадач, дадумваючы нейкія сюжэтныя лініі. І колькі тут мастацкіх адкрыццяў, знаходак!

Вельмі цікавыя спробы дзяцей па-свойму расказаць пра падзеі амаль шасцідзесяцігадовай даўнасці. Малюнкi выглядаюць ілюстрацыямі да песень, вершаў. Рамантызуюцца атрыбуты рэвалюцыйных гадоў — матроскія бушлаты з лентамі патронаў крыж-накрыж на грудзях, будзёнаўкі з чырвонымі зоркамі, скурныя курткі камісараў. Хлопчыкі і дзяўчынкі малююць. Паўку Карчагіна і Мальчыша-Кібальчыша — герояў літаратурных твораў — падобнымі на іх сённяшніх равеснікаў. Бяспіна перадаючы гэтым пераемнасць пакаленняў.

І не так важна бывае, ці ўдалы атрымаўся малюнак. Радасна адчуваць, што расце сапраўдны чалавек. Таму вельмі прыемна весці перапіску з юнымі мастакамі, даваць ім парады, дапамагаць адкрываць сябе і свет. Пятро ДРАЧОУ, мастацкі рэдактар рэспубліканскага дзіцячага часопіса «Бярэзка».

НА ЗДЫМКАХ: работы Марыны БЕЗБАРОДАВАЙ (5 клас) і Святланы МАРОЗ (6 клас), якія вучацца ў Рэспубліканскай школе-інтэрнаце па музыцы і выяўленчаму мастацтву.

ЛЕТАПІС РЭВАЛЮЦЫІ Ў МАРКАХ

Першая савецкая марка была выпушчана 7 лістапада 1918 года, у першую гадавіну Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. На ёй адлюстравана рука з мечам, што рассякае ланцугі, — малюнак, які сімвалізуе вызваленне народа. Гэта марка паклала пачатак традыцыі адзначаць юбілей Савецкай улады паштовымі мініяцюрамі.

У 1922 годзе адбыўся конкурс на эскізі маркі ў гонар пяцігадовага юбілею рэвалюцыі. На конкурс было прыслана 280 малюнкаў. Пераможцам стаў Іван Дубасаў, які адлюстраван на малюнку рабочага з зубілам і молатам, вяскаючага на гранітнай пліце даты «1917—1922». Першага лістапада 1922 года гэтыя маркі з'явіліся ў абарачэнні.

У 1932 годзе выйшла серыя марак да 15-годдзя Кастрычніка. У іх малюнках адлюстравалася развіццё эканомікі краіны, расказвалася аб будаўніцтве такіх індустрыяльных гігантаў, як Магнітагорскі металургічны камбінат, аб узвядзенні Дняпроўскай гідраэлектрастанцыі.

25-ю гадавіну Кастрычніцкай рэвалюцыі наш народ сустракаў у цяжкія гады вайны. Сціпла выглядалі юбілейныя маркі. Але яны былі поўныя хвалюючага зместу: на адной быў адлюстраваны крэйсер «Аўрора», а побач — савецкія воіны, якія ідуць у бой з нямецкімі захопнікамі.

50-гадовы юбілей Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі савецкая пошта адзначыла серыяй марак, на якіх змешчаны рэпродукцыі з карцін мастакоў В. Сярова, М. Грэкава, С. Герасімава і іншых. У іх паказаны важныя этапы гісторыі нашай краіны.

Усе юбілейныя маркі, выпушчаныя ў апошнія гады, прысвечаны працоўным подзвігам савецкага народа. Серыя, падрыхтаваная мастаком Яўгенам Аніскіным да 58-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі, узнаўляе ў мініяцюры буйнейшыя будоўлі пяцігодкі: БАМ, Наваліпецкі металургічны завод, Навінамыйскі хімкамбінат.

I. ВАРС.

Выхаванцы Мінскага сувораўскага вучылішча на парадзе ў Мінску 7 лістапада.

ЧЫТАЧЫ прывыклі ўжо: калі ў заглавак выносіцца імя, то размова будзе абавязкова пра чалавека ў нейкім сэнсе незвычайнага. Мая гераіня, Акцябрына Клютко, такая ж цікавая для нас, сённяшняй моладзі, як і кожны прадстаўнік яе пакалення — людзей, нараджэнне якіх супала з гераічным часам першых пяцігодкаў. І прафесія яе самая звычайная — экспедытар. Вось толькі імя прыцягнула маю ўвагу — Акцябрына. Ёсць штосьці сімвалічнае ў імёнах яе равеснікаў — Німель (чытай наадварот Ленін), Сталіна (ад прозвішча Сталін), Аркт (ад Арктыка), Рэм (рэвалюцыя, электрыфікацыя, мір), Кім (Камуністычны інтэрнацыянал моладзі). У імёнах гэтых выказаны імкненні і мары бацькоў, якім Кастрычнік даў права «людзям звацца», зрабіў гаспадарамі свайго жыцця.

Акцябрынай яе назваў бацька. (Дзяўчынка, дарэчы, нарадзілася ў кастрычніку). Для яе, патомнага рабочага, удзельніка грамадзянскай вайны, камуніста, не было ў жыцці больш святага паняцця, чым рэвалюцыя, больш важных інтарэсаў, чым інтарэсы партыі, народа. Ён і сына назваў Рэмам.

Дзяцінства Акцябрыны прайшло ў пару грандыёзных працоўных здзяйсненняў савецкага народа, небывалага росквіту савецкай навуцы і тэхнікі. Мільёны вуснаў паўтаралі ў той час авяжныя славы і рамантычнай гераікай прозвішчы А. Стаханова, М. Бусыгіна, П. Ангелінай, В. Чкалава, назвы

буйнейшых будоўляў — Камсамольска-на-Амуры, Турксіб, Днепрагэса. Ой, як хацелася быць там, разам са сваімі кумірамі, спаць у палатцы, забірацца разам з геалагамі ў гущар тайгі, перакрываць бурлівыя рэкі, падымацца ў завоблачныя высі на магутным самалёце! Але ж ты дзіцё і

мусці захацелася ўбачыць яго. А ўбачыла і... Сумеснае жыццё пачалося з двухгадовага падарожжа. «Ой ты, дарога длінная, здравствуй, земля целинная, здравствуй, простор широкий, весну и молодость встречай свою», — разнісілася па вагонах песня. Першая партыя беларускіх

«Вось тут будзе цэнтр Мыттыкумскага зернесаўгаса» — сказаў дырэктар будучай гаспадаркі, забіваючы калок у парослую кавылём цвёрдую, як жалеза, зямлю.

Акцябрына і Май сталі працаваць у будаўнічай брыгадзе. Праз некалькі месяцаў вырас пасёлчак... А ў саўгас прыбывалі і прыбывалі новыя рабочыя. Большай часткай халасцякі. Настаў час адкрываць сталовую. Заўважылі кемлівую Акцябрыну — «бой-дзеўка» — прапанавалі стаць адразу і загадчыкам і поварам.

Калі настала пара расставання з цаліной, Акцябрына на развітанне прайшла па шырокай вуліцы прыгожага пасёлка, спынілася каля аднаго з дамоў, дакранулася да сцяны, да сваіх цоглін. На памяць прыйшлі словы дырэктара: «Вось тут будзе цэнтр Мыттыкумскага зернесаўгаса». «Ужо ёсць, ёсць і пасёлак, і цалінны хлеб!» — нечакана ўслых прагаварыла яна.

Акцябрына і цяпер часта ўспамінае дзяцінства з яго светлымі марамі аб гераічным, «вясну і маладосць» сваю — цаліну, і радуецца. Радуецца таму, што сённяшня моладзь — сыны і дочки яе равеснікаў — жыве імкненнямі бацькоў сваіх.

— Я літаральна лаўлю кожную вестку з будаўніцтва Байкала-Амурскай магістралі. Гэта «будоўля стагоддзя» даверана камсамольцам, і я не сумняваюся — яны спраўдзяць надзеі Радзімы, як некалі спраўдзілі іх мы.

Валянцін РЫБІЦКІ.

АКЦЯБРЫНА ІВАНАЎНА

твая справа займацца самым, здавалася б, праязімым — вучыцца. Нават словы Горкага: «У жыцці заўсёды ёсць месца подзвігу» — мала супакойвалі. Раптам, пакуль ты вырасцеш, усё будзе зроблена, і на тваю долю нічога не застанеца. ...Яны толькі пажаніліся, Акцябрына і Май. Бывае ж так! Зайшла аднойчы да знаёмай і ўбачыла на стале ў рамачцы фотакартку хлопца ў вайсковым. «Хто гэта?» — спытала ў гаспадыні. «Ды сын мой — Май. Служыць цяпер...» — адказала тая. «Як цікава, — засмяялася дзяўчына. — Ён Май, я — Акцябрына. «А чым не пара?» — усміхнулася таксама і цётка. «А чаму яго так назвалі?» «Нарадзіўся першага мая. Вось у гонар Міжнароднага дня салідарнасці працоўных і далі такое імя».

Смешачкі, жартачкі, а ча-

добраахвотнікаў з камсамольскімі пуцёўкамі ў кішэнях пад грым аоркестра і развіталыя воклічы адпраўлялася на далёкую цаліну. «Нарэшце, і мая чарга прыйшла», — радавалася Акцябрына. Маладая, энергічная, спрытная. «Толькі б нялёгка было, толькі б нялёгка было», — пацвярджалі жаданне Акцябрыны колы цяжкія. Жаданне яе было блізім тысячам юнакоў і дзяўчат, якія пакінулі ўтульныя кватэры, каб сваёй працай ператварыць векавечную пустыню ў пшанічнае поле, паставіць на стол Радзімы вялізны цалінны каравай.

«Зямля цалінная» сустрэла сваіх пакарыцеляў няветла. Холадам, ветрам. Здавалася, хацела залупаць, астудзіць іх «гарачыя» галовы, здзьмуць бадзёрнасць, прымусяць павярнуць назад.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП,
ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82,
33-02-80, 33-03-15,
33-01-97, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. 1649.